

Bruxelles, 28.11.2023
COM(2023) 757 final

**COMUNICARE A COMISIEI CĂTRE PARLAMENTUL EUROPEAN, CONSILIU,
COMITETUL ECONOMIC ȘI SOCIAL EUROPEAN ȘI COMITETUL
REGIUNILOR**

Rețele, veriga lipsă: un plan de acțiune al UE pentru rețele

1. INTRODUCERE

Rețelele electrice interconectate și stabile reprezintă coloana vertebrală a unei piețe funcționale a energiei. Uniunea Europeană deține una dintre cele mai extinse și mai reziliente rețele de energie electrică din lume¹, care acoperă peste 11 de milioane de kilometri pe piața sa internă și asigură zilnic livrarea de energie electrică de înaltă calitate către consumatorii săi.

Datorită Regulamentului UE privind infrastructura energetică transeuropeană („TEN-E”), UE a selectat peste 100 de **proiecte de interes comun** („PIC”) în domeniul energiei electrice și a facilitat autorizarea și construcția acestora, inclusiv prin finanțare – în special din fondurile Mecanismului pentru interconectarea Europei (MIE). Acest lucru a contribuit la dezvoltarea unei infrastructuri fizice de energie electrică adecvate pentru o piață unică autentică și la realizarea de progrese în vederea atingerii obiectivului de 15 % privind interconectarea electrică pentru 2030². În timpul crizei energetice, piețele energiei electrice bine interconectate au adus beneficii valoroase în ceea ce privește creșterea securității aprovizionării, accesul la energie electrică la prețuri competitive din țările învecinate și integrarea mai rapidă a energiei din surse regenerabile. Având în vedere faptul că piețele UE sunt acum pe deplin cuplate, finalizarea rețelei de infrastructură reprezintă următorul pas către maximizarea beneficiilor energiei curate și la prețuri accesibile pentru consumatori.

În ciuda acestor progrese, rețelele de energie electrică din Europa se confruntă cu provocări noi și semnificative. Ele vor trebui să răspundă cererii tot mai mari legate de mobilitatea curată, de încălzire și răcire, de electrificarea industriei și de lansarea producției de hidrogen cu emisii scăzute de carbon. Se preconizează că, până în 2030, consumul de energie electrică va crește cu aproximativ 60 %. Rețelele vor trebui, de asemenea, să integreze o pondere mare de energie din surse regenerabile variabile. Capacitatea de producție de energie eoliană și solară trebuie să crească de la 400 GW în 2022, la cel puțin 1 000 GW până în 2030, incluzând o acumulare masivă de surse regenerabile offshore de până la 317 GW³, pentru a fi racordată la țarm. Prin urmare, rețelele trebuie să se adapteze la un sistem electroenergetic mai descentralizat, mai digitalizat și mai flexibil, cu milioane de panouri solare instalate pe acoperișuri și cu comunități energetice locale care partajează resursele.

Planificarea și exploatarea rețelelor europene de transport și distribuție a energiei electrice trebuie, de asemenea, să fie corelate cu planificarea și exploatarea noii infrastructuri de hidrogen, a stocării energiei, a infrastructurii de încărcare pentru electromobilitate și a infrastructurii de CO₂.

Ca urmare a acestor tendințe, rețeaua Europei trebuie să se modernizeze și să se extindă rapid. Planul de dezvoltare a rețelei pe zece ani al ENTSO-E (PDRZA) arată că, în următorii

¹ https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/ro/speech_23_4377

² Regulamentul (UE) 2018/1999 privind guvernanța, articolul 2 punctul 11.

³ În ianuarie 2023, [statele membre au convenit la nivel regional](#) asupra unor ambiții combinate care să conducă la atingerea unor obiective offshore cumulative de aproximativ 111 GW până în 2030 și 317 GW până în 2050. Aceste cifre sunt comparabile cu capacitatea totală instalată în 2023, offshore și onshore, de aproximativ 971 MW (estimările Comisiei de 971,452 MW se bazează pe datele defalcate pe țări de pe [Platforma de transparență a ENTSO-E](#))

șapte ani, infrastructura de transport transfrontalier ar trebui să se dubleze, încorporând o capacitate suplimentară de 23 GW până în 2025 și de încă 64 GW până în 2030⁴.

Dincolo de nevoile transfrontaliere, majoritatea investițiilor vor fi realizate în interiorul frontierelor, atât la nivel de transport, cât și la nivel de distribuție. În special, rețelele de distribuție se vor dezvolta și se vor modifica pentru a conecta cantități mari de energie din surse regenerabile produse în mod descentralizat cu o nouă cerere flexibilă („sarcini”), cum ar fi pompele de căldură și stațiile de încărcare pentru vehiculele electrice⁵. Aceste rețele dobândesc noi roluri, devenind facilitatori ai unei serii de soluții noi de care sistemul are nevoie. Ele vor trebui să se transforme în rețele inteligente, să devină digitale, să fie monitorizate în timp real, controlabile de la distanță și sigure din punct de vedere cibernetic, iar cercetarea și inovarea vor juca un rol important în acest sens. În plus, aproximativ 40 % dintre rețelele de distribuție ale Europei sunt vechi de peste 40 de ani și trebuie modernizate. Industria de profil estimează că, până în 2030, vor fi necesare investiții de aproximativ 375-425 de miliarde EUR în rețelele de distribuție⁶. Per ansamblu, Comisia estimează că, în cursul actualului deceniu, vor fi necesare **investiții în valoare de 584 miliarde EUR**⁷ în rețelele electrice. Această cifră reprezintă o parte semnificativă a investițiilor totale necesare pentru tranziția către o energie curată în sectorul energiei electrice.

Necesitatea de a aborda aceste provocări este clară încă de pe acum. În multe țări, proiectele în domeniul producției de energie din surse regenerabile trebuie să aștepte mult pentru a obține drepturi de racordare. Timpul de așteptare pentru autorizațiile de consolidare a rețelilor este cuprins, în general, între 4 și 10 ani, iar în cazul rețelilor de înaltă tensiune, între 8 și 10 ani. Întârzierile în ceea ce privește racordarea la rețeaua de distribuție devin rapid tot mai mari, un singur operator de sistem de distribuție (OSD) de dimensiuni medii primind lunar câteva mii de cereri noi. În absența clarității sau a certitudinii cu privire la termenele și costurile de racordare, noile proiecte de producție planificate sunt blocate sau abandonate. În timp ce legislația UE acoperă deja reglementările relevante privind OSD, prin prezentul plan de acțiune Comisia promovează, pentru prima dată, acțiuni orientate către rețelele de distribuție. În acest domeniu, pot apărea blocaje semnificative în materie de aprovizionare atunci când întreprinderile și gospodăriile încearcă să obțină acces la energie curată la prețuri accesibile, soluțiile variind de la integrarea unor active energetice flexibile, cum ar fi vehiculele cu emisii zero, până la răspunsul părții de consum și la investiții în stații electrice și altele. În plus, peste tot în Europa, proiectele de interconectare sunt afectate de depășirile de costuri cauzate de inflație și de creșterea ratelor dobânzii și se confruntă totodată cu dificultăți în ceea ce privește obținerea la timp a unor echipamente precum cablurile sau stațiile electrice. La aceste probleme se adaugă lipsa forței de muncă calificate. Timpul de așteptare pentru produsele noi se poate prelungi până în 2032.

Nu este vorba doar despre o problemă europeană. **Necesitatea extinderii rețelilor este recunoscută la nivel mondial.** SUA estimează că vor trebui să își extindă sistemele de

⁴ [System needs study – Opportunities for a more efficient European power system in 2030 and 2040](#) (Studiu privind necesitățile sistemului - Oportunități pentru un sistem energetic european mai eficient în 2030 și 2040), PDRZA 2022, ENTSO-E, May 2023.

⁵ Raportul Comisiei privind [promovarea electromobilității prin politica imobiliară](#), februarie 2023.

⁶ A se vedea studiul [Connecting the dots](#) (Crearea de conexiuni), realizat de Eurelectric în cooperare cu E.DSO. Ponderea rețelilor în totalul costurilor aferente aprovizionării cu energie a evoluat de la 27% în medie, în deceniul anterior, la 37% în deceniul actual – a se vedea documentul Comisiei [Investment needs assessment](#) (Evaluarea necesarului de investiții), SWD(2023) 68 final.

⁷ [Punerea în aplicare a Planului de acțiune REPower EU](#), SWD(2022) 230 final.

transport al energiei electrice cu 60 % până în 2030. State Grid Corporation din China a anunțat investiții de 1 020 miliarde CNY (132 miliarde EUR) în rețelele electrice în perioada 2022-2023. Agenția Internațională a Energiei evaluează că, până în 2040, va fi nevoie de peste 80 de milioane de km de rețele la nivel mondial – echivalentul întregii rețele globale existente în prezent – și estimează că proiecte avansate în domeniul energiei din surse regenerabile cu o capacitate de aproximativ 1 500 GW își așteaptă rândul pentru a fi racordate la rețea⁸.

Rețelele devin o prioritate centrală pe agenda UE. Directiva revizuită privind energia din surse regenerabile⁹ simplifică procedura de autorizare a rețelelor necesare pentru integrarea surselor regenerabile de energie. Regulamentul și Directiva¹⁰ privind piața internă de energie electrică includ norme relevante pentru dezvoltarea rețelelor în ceea ce privește planificarea, tarifele de rețea și rolurile ENTSO-E și ale entității OSD UE. Propunerea de regulament privind industria „zero net” include tehnologiile de rețea în domeniul său de aplicare. Însă amploarea provocării este de așa natură încât este necesară o atenție specifică la nivelul politicilor pentru a se asigura faptul că rețelele devin un factor favorizant, nu un obstacol pentru tranziția rapidă a UE către o energie curată¹¹. În plus, necesitatea de a îmbunătăți modernizarea și interconectivitatea rețelelor de energie electrică, de a asigura întreținerea acestora și de a le transforma pentru a permite tranziția către sursele regenerabile de energie reprezintă o exigență a cetățenilor UE¹². Din aceste motive, Comisia a inițiat un dialog cu părțile interesate pentru a discuta despre problemele existente și despre acțiunile posibile.

Pe baza acestor lucrări, Comisia a elaborat prezenta comunicare, care conține un plan de acțiune cu 14 puncte pentru a face rețelele de energie electrică ale Europei mai puternice, mai interconectate, mai digitalizate și mai reziliente din punct de vedere cibernetic. Măsurile enumerate se axează pe punerea în aplicare a cadrului juridic convenit și ar trebui să fie puse în aplicare rapid, astfel încât să producă efecte în timp util pentru a putea contribui la îndeplinirea obiectivelor pentru 2030.

2. UN PLAN DE ACȚIUNE PENTRU REȚELELE EUROPENE

Comisia a adus în centrul atenției aspecte legate de rețele în cadrul mai multor foruri și procese de consultare cu părțile interesate, inclusiv Forumul privind infrastructura energetică¹³ de la Copenhaga, Zilele PIC¹⁴ de la Bruxelles și, mai recent, summiturile dedicate PIC în domeniul rețelelor inteligente¹⁵, organizate de promotorii PIC, cu sprijinul Comisiei, la Ljubljana și Bratislava. În plus, la 9 septembrie 2023, ENTSO-E a organizat un forum la nivel înalt privind „Viitorul rețelelor noastre”¹⁶, sub patronajul Comisiei, pentru a discuta cu părțile interesate care reprezintă întregul lanț de aprovizionare despre perspectivele de dezvoltare a rețelelor și despre provocările aferente.

⁸ [Electricity Grids and Secure Energy Transitions](#) (Rețelele de energie electrică și tranzițiile energetice sigure), IEA, octombrie 2023.

⁹ <https://www.consilium.europa.eu/ro/press/press-releases/2023/10/09/renewable-energy-council-adopts-new-rules/>

¹⁰ Regulamentul (UE) 2019/943 și Directiva (UE) 2019/944

¹¹ <https://www.ft.com/content/4c843612-1890-49bb-83eb-ddbe4495d6c9>

¹² [Concluziile Conferinței privind viitorul Europei](#), propunerea 3 privind schimbările climatice, energia și transporturile, măsura 4 (p. 45).

¹³ https://energy.ec.europa.eu/topics/infrastructure/energy-infrastructure-forum_en

¹⁴ https://energy.ec.europa.eu/topics/infrastructure/projects-common-interest/pci-energy-days_en

¹⁵ 2023: <https://www.pcisummit.eu/live-stream/>; 2022: <https://www.sincrogrid.eu/en/News/ArticleID/442/Recordings-of-the-Smart-Grid-PCIs-Summit>

¹⁶ <https://www.entsoe.eu/eugridforum/>

Pe baza rezultatelor acestor lucrări, Comisia a identificat **șapte provocări orizontale** pentru accelerarea ritmului de dezvoltare a rețelelor în Europa. Acestea sunt 1) accelerarea implementării PIC existente și dezvoltarea de proiecte noi; 2) îmbunătățirea planificării pe termen lung a rețelei; 3) introducerea unui cadru de reglementare favorabil și adaptat exigențelor viitorului; 4) o mai bună utilizare a rețelelor existente și transformarea lor în rețele inteligente; 5) îmbunătățirea accesului la finanțare; 6) asigurarea unor procese de autorizare mai rapide și mai flexibile și 7) consolidarea lanțurilor de aprovizionare.

Pentru fiecare dintre aceste șapte domenii, următoarele secțiuni ale planului de acțiune sintetizează principalii factori determinanți ai problemei, identificând principalele acțiuni specifice și formulând recomandări cu privire la modul de a le aborda pe termen scurt și mediu.

I. ACCELERAREA IMPLEMENTĂRII PROIECTELOR INTEREST COMUNE (PIC) ȘI DEZVOLTAREA DE PROIECTE NOI

Începând din 2013, cadrul TEN-E a constituit principalul instrument de consolidare a interconexiunilor de energie electrică în cadrul pieței unice. Acesta a contribuit la identificarea nevoilor transfrontaliere în materie de infrastructură, la selectarea **proiectelor de interes comun** („PIC”), la asigurarea sprijinului politic și la accelerarea implementării lor prin simplificarea procedurilor de autorizare. Statutul de PIC a jucat, la rândul său, un rol esențial în asigurarea unor condiții de finanțare favorabile, fiind vorba despre o etichetă larg recunoscută, care le oferă instituțiilor financiare, inclusiv **Băncii Europene de Investiții**¹⁷, o garanție suplimentară în legătură cu valoarea ridicată a unui proiect.

În viitor, cadrul TEN-E va dobândi o importanță și mai mare, având în vedere creșterea preconizată a nevoilor în materie de rețele la nivel transfrontalier, pentru a integra și a transporta în întreaga Europă cantități mari de energie electrică din surse regenerabile nou produsă, acolo unde este cea mai mare nevoie de ea. PIC vor sprijini, de asemenea, statele membre să atingă obiectivul de 15 % în ceea ce privește interconectarea rețelelor electrice. Îmbunătățirea interconexiunilor transfrontaliere prezintă un potențial semnificativ de reducere a costurilor la nivel de sistem: proiectele transfrontaliere pot reduce costurile de producție cu 9 miliarde EUR pe an până în 2040, în timp ce investițiile necesare în capacitatea și stocarea transfrontalieră se ridică la 6 miliarde EUR pe an.

Prima listă a Uniunii din cadrul TEN-E revizuit, adoptată la 28 noiembrie 2023, contribuie la crearea unei rețele de infrastructură adecvate pentru un viitor decarbonizat, prin identificarea a 166 de PIC și de PIR (proiecte de interes reciproc)¹⁸. Lista pune, printre altele, un accent reînnoit pe energia electrică, cu 68 de proiecte (dintre care 12 vizează stocarea), cinci proiecte în domeniul rețelelor inteligente și, pentru prima dată, o nouă categorie privind infrastructura offshore, cu 12 proiecte.

Aceste 85 de proiecte abordează cele mai urgente blocaje din rețelele TEN-E ale UE. Aproximativ jumătate dintre ele sunt planificate să fie puse în funcțiune în perioada 2027-2030. Este esențial ca aceste proiecte să fie terminate la timp pentru a putea produce efecte în

¹⁷ [The European Investment Bank's role in cross-border infrastructure projects](#) (Rolul Băncii Europene de Investiții în cadrul proiectelor de infrastructură transfrontaliere), BEI, mai 2023.

¹⁸ PIR vor conecta statele membre ale UE cu țările învecinate, contribuind astfel la obiectivele Uniunii privind energia și clima pentru 2030 și putând, de exemplu, să sprijine angajamentele de decarbonizare ale părților contractante la Comunitatea Energiei.

cursul actualului deceniu. În scopul evitării derapajelor și a întârzierilor care au împiedicat finalizarea PIC în trecut, este necesar un efort suplimentar de monitorizare a progreselor și de eliminare rapidă a blocajelor și a obstacolelor din calea implementării.

În plus, planul cuprinzător al TEN-E de dezvoltare a rețelei pe zece ani la nivelul Uniunii identifică **nevoi suplimentare semnificative la nivel de sistem pentru 2040 și ulterior**. Aceste nevoi ar trebui să fie reflectate de noile PIC care vor figura pe listele ulterioare ale Uniunii din anii următori. Pentru ca acest lucru să se întâmple, sunt necesare eforturi pentru a accelera conceperea și dezvoltarea unei rezerve solide de noi proiecte care să fie incluse, o dată la doi ani, pe listele actualizate de PIC.

Deși majoritatea nevoilor de finanțare pentru proiectele viitoare vor trebui să fie acoperite prin finanțare bazată pe piață, există o presiune tot mai mare pentru a oferi **sprijin public** suplimentar pentru proiectele transfrontaliere, cu scopul de a limita impactul asupra tarifelor și, în consecință, asupra costurilor energiei pentru consumatorii finali. Cu toate acestea, există o neconcordanță între nevoile identificate, care sunt tot mai mari, și resursele disponibile la nivelul UE. Bugetul disponibil în cadrul MIE-Energie pentru perioada 2021-27 a fost redus în regulamentul final în comparație cu propunerea inițială a Comisiei și a fost destinat să deservească un număr limitat de categorii de proiecte, după cum se prevede în fostul Regulament TEN-E. Revizuirea TEN-E din 2022 a extins domeniul de aplicare al acestuia la noi categorii pentru instalațiile offshore, electrolizoare, infrastructura de hidrogen, stocarea energiei, stocarea CO₂ și rețelele inteligente de gaze, însă alocarea bugetară nu s-a modificat.

Nevoile tot mai mari ale rețelelor și o repartizare bugetară limitată între mai multe categorii reduc impactul instrumentului și creează un potențial deficit de finanțare pentru rețelele energetice transfrontaliere. În plus, MIE-Energie se limitează la PIC și nu acoperă nevoile OSD locali. Pentru rețelele de energie electrică sunt disponibile și alte oportunități de finanțare din partea UE, cum ar fi Fondul de coeziune, FEDR, MRR sau Fondul pentru modernizare, dar unele dintre acestea sunt subutilizate. Planurile naționale de redresare și reziliență¹⁹ alocă aproximativ 13 miliarde EUR pentru rețele, sumă care acoperă reformele și investițiile în infrastructura rețelelor, sistemele energetice inteligente, instalațiile de stocare a energiei și digitalizarea rețelelor de distribuție și de transport.

Întrucât insuficiența investițiilor în rețelele de distribuție și în stocare împiedică deja eforturile cetățenilor și ale întreprinderilor, pare necesară o **nouă abordare pentru identificarea și sprijinirea proiectelor de rețele locale**, cu scopul de a preveni lacunele în viitor.

Acțiunea 1: Comisia, statele membre și operatorii de sisteme de transport (OST) vor consolida sprijinul pentru pregătirea, implementarea rapidă și finanțarea PIC și PIR

Pentru a accelera finalizarea PIC aflate pe lista Uniunii, Comisia, statele membre și promotorii de proiecte vor **acorda prioritate implementării PIC și PIR deja identificate**. În plus, trebuie promovată dezvoltarea de **noi proiecte prioritare**.

- Pe baza unei monitorizări consolidate a implementării proiectelor, promotorii de proiecte ar trebui să informeze statele membre și Comisia cu privire la progresele înregistrate și să identifice problemele care trebuie soluționate, inclusiv în ceea ce

¹⁹ Pe baza planurilor naționale de redresare și reziliență, inclusiv a capitolelor privind RepowerEU, prezentate de 21 de state membre (HR, EE, EL, HU, IT, PL, RO, MT, AT, ES, SI, SK, CZ, PT, LT, LV, CY, DE, BE, BG, FI).

privește autorizarea. În acest scop, fiecare grup la nivel înalt existent ar trebui să urmărească îndeaproape proiectele prioritare, inclusiv prin reuniuni ministeriale anuale, pentru a asigura orientarea politică și monitorizarea atentă a progreselor înregistrate în ceea ce privește implementarea, cu implicarea țărilor partenere, atunci când este cazul. Grupurile la nivel înalt vor sprijini, de asemenea, **identificarea unor posibile proiecte prioritare viitoare**.

- În perspectivă, Comisia va evalua, de asemenea, necesarul de investiții pentru finanțarea publică viitoare a proiectelor de infrastructură, atât în ceea ce privește transportul, cât și în ceea ce privește distribuția, acoperind, de asemenea, infrastructura de stocare, de hidrogen și de CO₂.

II. ÎMBUNĂTĂȚIREA PLANIFICĂRII PE TERMEN LUNG A REȚELOR PENTRU O PONDERE MAI MARE A SURSELOR REGENERABILE DE ENERGIE ȘI PENTRU CREȘTEREA ELECTRIFICĂRII

Un peisaj energetic aflat în schimbare rapidă necesită o planificare dinamică și cuprinzătoare, pe termen lung, a sistemului de transport al energiei electrice, pentru a asigura integrarea evaluărilor offshore și onshore, precum și în toate sectoarele, inclusiv în cel al hidrogenului, al infrastructurii de reîncărcare pentru sectorul transporturilor, al încălzirii și răcirii, al dioxidului de carbon, al proceselor industriale electrificate și al gazelor.

De asemenea, nu există suficientă vizibilitate pe termen lung a nevoilor rețelilor, în special la nivelul OSD, unde nevoile sunt tot mai mari. În plus, o rețea electrică adaptată exigențelor viitorului necesită punerea unui accent sporit pe coordonare în ceea ce privește planificarea rețelei și schimbul de date între OST, OSD, producători, agregatori, operatorii punctelor de reîncărcare, operatorii infrastructurii de hidrogen și administrațiile care promovează instalarea pompelor de căldură, în vederea unei înțelegeri comune a nevoilor viitoare ale rețelilor.

Pe lângă **noile sarcini** necesare pentru **electromobilitate**, integrarea **reîncărcării inteligente și bidirecționale** are un impact substanțial asupra rețelilor electrice. În acest sens, sunt necesare transpunerea la timp a **Directivei revizuite privind energia din surse regenerabile (RED)**, punerea în aplicare a Regulamentului recent adoptat privind instalarea infrastructurii pentru combustibili alternativi (**RICA**) și adoptarea unui **nou cod de rețea privind flexibilitatea cererii**²⁰. În urma consultării cu toate părțile interesate relevante²¹, Comisia își va intensifica activitatea în vederea propunerii soluțiilor de politică, de reglementare și de standardizare necesare pentru încărcarea inteligentă și bidirecțională în Europa.

²⁰ Potrivit RED revizuite, statele membre trebuie să se asigure că punctele de reîncărcare cu energie electrică pot sprijini funcționalități de reîncărcare inteligentă și, acolo unde este cazul, reîncărcarea bidirecțională și ar trebui să instituie măsuri pentru a se asigura că vehiculele electrice și bateriile pot participa în mod nediscriminatoriu la serviciile de flexibilitate. RICA stabilește obiective obligatorii în ceea ce privește instalarea infrastructurii de reîncărcare accesibile publicului și impune ca, începând cu prima parte a anului 2024, toate punctele de reîncărcare noi sau renovate accesibile publicului să fie capabile de reîncărcare inteligentă. Statele membre ar trebui să evalueze, până la sfârșitul anului 2024, contribuția potențială a încărcării bidirecționale la reducerea costurilor de utilizare și a celor aferente sistemului, precum și la creșterea ponderii energiei electrice din surse regenerabile în sistemul electroenergetic și, dacă este necesar, să ia măsurile adecvate. Viitorul cod de rețea privind flexibilitatea cererii, aflat în prezent în curs de elaborare, va stabili cadrul de reglementare pentru participarea încărcării bidirecționale la serviciile de rețea, împreună cu alte tehnologii, pentru a oferi flexibilitate în vederea abordării eventualelor bariere de reglementare rămase. Comisia intenționează să adopte codul de rețea în cursul anului 2025.

²¹ Cum ar fi [Forumul pentru transporturi durabile](#) și [Grupul de experți în domeniul energiei inteligente](#)

Acțiunea 2: ENTSO-E va consolida planificarea descendentă până în 2050, integrând identificarea nevoilor sistemelor offshore și onshore și ținând seama într-o măsură mai mare de hidrogen

Dezvoltarea infrastructurii transfrontaliere de transport se bazează pe un deceniu de experiență în planificarea rețelei paneuropene prin intermediul planurilor de dezvoltare a rețelei pe zece ani (PDRZA). Regulamentul TEN-E revizuit, adoptat în 2022, a mers mai departe, făcând din direcția pe termen lung stabilită de statele membre în ceea ce privește ambițiile regionale offshore până în 2050 punctul de plecare pentru exercițiul de planificare a rețelei offshore și eliminând decalajul dintre așteptările politicii și dezvoltarea rețelei. Această logică strategică pe termen lung pusă în aplicare în prezent în primele planuri de dezvoltare a rețelei offshore (PDRO), care urmează să fie prezentate în ianuarie 2024, ar trebui extinsă la restul rețelei europene, cu obiectivul de a **reuni planificarea rețelelor offshore și onshore** într-un cadru comun prin intermediul următorului proces PDRZA.

În această privință, începând cu T1 2024, după publicarea primului PDRO, **Comisia va colabora îndeaproape cu ENTSO-E** în vederea dezvoltării în continuare a PDRZA. În plus, pentru a asigura planificarea integrată a sistemului energetic, transportul hidrogenului ar trebui să fie mai bine reflectat pentru a oferi așteptări solide în ceea ce privește **nevoile infrastructurii de hidrogen**, pentru care ar trebui luate în considerare strategiile privind hidrogenul ale statelor membre, în cazul în care acestea există, inclusiv pentru producția de hidrogen offshore și pentru transportul ulterior al acestuia până la locul cererii. În acest scop, părțile interesate relevante din sectorul hidrogenului ar trebui să fie implicate mai îndeaproape în pregătirea viitoarelor PDRO. ENTSO-E ar trebui să consolideze în continuare sinergiile dintre diferiții purtători de energie din cadrul PDRZA, asigurând implicarea părților interesate relevante în sectoarele distribuției, stocării, hidrogenului, CO₂ și gazelor, în vederea unei planificări integrate progresiv a sistemului energetic, de îndată ce aceste sectoare vor ajunge la un nivel adecvat de maturitate.

În cele din urmă, la nivel național, autoritățile naționale de reglementare (ANR) ar trebui să se asigure că **operatorii de sistem evaluează în continuare nevoile în materie de flexibilitate** ale sistemelor lor energetice atunci când planifică rețelele de transport, inclusiv potențialul de **stocare a energiei**²². Acest lucru ar trebui realizat în conformitate cu viitorul cadru legislativ revizuit privind organizarea pieței energiei electrice.

OST și statele membre ar trebui să se asigure că sunt concepute, planificate și dezvoltate suficiente proiecte de transport al energiei electrice pentru a satisface nevoile identificate ale UE în materie de infrastructură pentru 2030, 2040 și 2050, luând în considerare planurile naționale privind energia și clima (PNEC). În cazul în care sunt identificate nevoi în materie de dezvoltare a rețelei, dar nu există proiecte concrete care să răspundă acestor nevoi, statele membre și autoritățile lor de reglementare ar trebui să încurajeze operatorii de sisteme de transport să dezvolte noi concepte de proiecte.

Acțiunea 3: Entitatea OSD UE va sprijini planificarea rețelei OSD prin cartografierea existenței și a caracteristicilor planurilor de dezvoltare a rețelei de distribuție

Planurile de dezvoltare a rețelei de distribuție (PDR) fiabile, cuprinzătoare, orientate spre viitor și transparente vor fi esențiale pentru a încorpora sursele regenerabile de energie și

²² C/2023/1729 [Recomandarea Comisiei din 14 martie 2023 privind stocarea energiei](#)

cererea flexibilă și pentru a reduce întârzierile viitoare în ceea ce privește cererile de racordare. OSD²³ sunt deja mandatați din punct de vedere juridic prin Directiva privind piața internă de energie electrică să elaboreze PDR-uri bienale pe 5-10 ani și să le transmită ANR-urilor lor după consultarea tuturor utilizatorilor relevanți ai sistemului. În plus, entitatea OSD UE are sarcini legale consacrate în Regulamentul privind piața internă a energiei electrice, și anume promovarea planificării rețelelor de distribuție în coordonare cu planificarea rețelelor de transport, precum și cooperarea cu ENTSO-E și adoptarea celor mai bune practici în ceea ce privește planificarea coordonată a sistemelor de transport și de distribuție, inclusiv schimbul de date dintre operatori pentru planificarea rețelei. În UE, aproximativ 2 560 de OSD acoperă 10 de milioane de kilometri de rețele de distribuție²⁴, incluzând întreprinderi cu un spectru larg de dimensiuni, precum și disparități în ceea ce privește concentrarea acestor rețele pe teritoriile naționale. Micii OSD se pot confrunta cu provocări suplimentare din cauza resurselor limitate. Peste 900 de OSD – mici, medii și mari – sunt membri ai entității OSD UE.

Această acțiune completează și sprijină activitatea inițială privind cerințele legale. Până la jumătatea anului 2024, entitatea OSD UE ar trebui să analizeze **studii de caz și cele mai bune practici și să publice recomandări pentru a îmbunătăți planificarea rețelei de distribuție**²⁵ în strânsă coordonare cu ENTSO-E și cu OST, precum și cu reprezentanții relevanți ai utilizatorilor rețelei, cum ar fi sursele regenerabile de energie, electromobilitatea sau încălzirea și răcirea, luând în considerare incertitudinile care afectează cel mai mult activitățile OSD, precum și dimensiunile eterogene ale acestora²⁶. **Schimburile transparente și periodice cu părțile interesate** din sectorul energiei din surse regenerabile, al electromobilității, al încălzirii și răcirii, al consumatorilor și cu reprezentanții regionali ai societății civile vor fi esențiale pentru pregătirea PDR de distribuție. De exemplu, planurile ferme ale întreprinderilor naționale, municipale și private privind infrastructura de reîncărcare a vehiculelor electrice, alimentarea cu energie electrică de la mal în porturile maritime, instalarea pompelor de căldură sau, alternativ, implementarea încălzirii centralizate vor avea un impact substanțial asupra necesității de a consolida rețelele de distribuție a energiei electrice, ceea ce, la rândul său, oferă oportunități pentru noi piețe de flexibilitate, și trebuie să se integreze în planificarea rețelei, pentru a se asigura construirea rapidă a rețelei necesare.

Schimbul adecvat de date va sprijini, de asemenea, OSD în ceea ce privește **planificarea nevoilor rețelei** pentru a reduce perioadele de așteptare pentru racordarea la rețea. În acest scop, utilizatorii rețelei ar trebui să furnizeze date cu privire la capacitățile lor respective de energie electrică și la amplasamentele proiectelor pentru a sprijini OSD să înțeleagă noile modele de flux de energie din cadrul rețelelor lor. În plus, până în T4 2024, ANR-urile, în cooperare cu ACER și CEER, ar trebui să furnizeze OSD orientări cu privire la planificare și să promoveze coerența între planuri²⁷. Începând cu 2024, Comisia, împreună cu entitatea

²³ Pot fi exceptați micii OSD care deserveșc sub 100 000 de clienți sau sistemele mici izolate.

²⁴ Estimarea Comisiei că numărul OSD ar fi de 2 558 se bazează pe datele Eurelectric: [Distribution grids in Europe, Facts and Figures 2020](#), (Rețelele de distribuție în Europa, date și cifre 2020), decembrie 2020.

²⁵ De exemplu, datele de măsurare de la transformatoare, invertoare și consumatori la nivel de joasă tensiune pot fi utilizate ca date de intrare în calculele fluxului de sarcină prin care este posibil să se calculeze influența noilor conexiuni fotovoltaice asupra tensiunii și sarcinilor, pe baza rezervelor individuale din secțiunea corespunzătoare a rețelei, limitând astfel planificarea dezvoltării rețelei la ceea ce este efectiv necesar [[Distribution grids: The energy transition's backbone](#) (Rețelele de distribuție: coloana vertebrală a tranziției energetice), Geode, mai 2023].

²⁶ A se vedea, de exemplu, cele investigate de JRC în [Observatorul operatorilor de sisteme de distribuție 2022](#) (capitolul 4.7), JRC, April 2023.

²⁷ [CEER Views on Electricity Distribution Network Development Plans](#) (Opiniile CEER privind planurile de dezvoltare a rețelei de distribuție), CEER, noiembrie 2021.

OSD UE, va consolida, de asemenea, sprijinul acordat proiectării și prezentării de aplicații PIC pentru proiecte de rețele inteligente.

Principalul factor determinant pentru luarea deciziilor privind planurile de investiții este, prin urmare, existența unor planuri cuprinzătoare de dezvoltare a rețelei. În completarea acestora, planurile naționale privind energia și clima pot fi instrumente eficiente de sprijinire a dezvoltării rețelelor de distribuție, în special prin reforme care să fie realizate de statele membre. **Comisia va include acțiuni legate de rețele** în procesul iterativ cu statele membre cu privire la **planurile lor naționale privind energia și clima**.

III. INTRODUCEREA UNOR STIMULENTE DE REGLEMENTARE PENTRU CONSTRUIREA UNEI REȚELE ORIENTATE SPRE VIITOR

Printre principalii factori care influențează nivelul și eficacitatea investițiilor în dezvoltarea rețelei se numără **cadru de reglementare**. Rețelele sunt, de regulă, active reglementate, iar investițiile sunt plătite de toți consumatorii prin tarifele de rețea. Așadar, creșterea costurilor aferente dezvoltării sistemului energetic va conduce, în mod normal, la o creștere a tarifelor de rețea și, prin urmare, a prețurilor de consum, deși este necesar ca prețurile pentru consumatorii finali să rămână accesibile. În plus, limitarea dezvoltării proiectelor la cele bazate pe nevoile actuale ale sistemului poate conduce la mărirea costurilor viitoare de la nivelul sistemului și, prin urmare, a costurilor pentru consumatori. Așadar, este important să se ajungă la un acord între părțile interesate cu privire la necesitatea unor investiții anticipative.

În special, sursele regenerabile de energie offshore vor aduce societății beneficii enorme, care s-ar putea extinde dincolo de frontierele statelor membre gazdă. Acest lucru generează complexități în ceea ce privește ajungerea la un acord cu privire la partajarea adecvată a costurilor, inclusiv pentru liniile de interconexiune hibride.

Furnizarea de stimulente adecvate în materie de reglementare începe prin stabilirea unui cadru de reglementare favorabil, care să ofere certitudine în materie de investiții. Acest lucru necesită un acord rapid cu privire la reforma organizării pieței energiei electrice, ale cărei dispoziții să recunoască importanța investițiilor anticipative, o garanție de acces la transport pentru sursele regenerabile offshore și luarea în considerare, în tarifele de rețea, atât a cheltuielilor de capital, cât și a cheltuielilor de funcționare.

Cu toate acestea, o astfel de revizuire majoră a metodologiilor tarifare necesită un echilibru adecvat între, pe de o parte, anticiparea nevoilor viitoare în materie de infrastructură, acceptarea unui grad mai ridicat de incertitudine cu privire la faptul că un activ de infrastructură ar putea să nu fie utilizat pe deplin de la punerea sa în funcțiune și, pe de altă parte, permiterea recuperării rapide a costurilor aferente în paralel cu accesibilitatea prețurilor pentru consumatorii care suportă costurile prin intermediul tarifelor de rețea. **Pierderile socioeconomice în materie de bunăstare cauzate de întârzierea modernizării rețelei**, care este necesară pentru racordarea surselor regenerabile de energie și a cererii flexibile, vor **depăși frecvent costul inițial suplimentar** al investițiilor anticipative. În plus, având în vedere durata lungă de viață a activelor rețelei, pot avea loc reduceri semnificative de costuri în viitor, atunci când investițiile actuale sunt realizate luând deja în considerare nevoile viitoare.

Acțiunea 4: Comisia va propune principii directe care să identifice condițiile în care ar trebui acordate investițiile anticipative în proiectele de rețea

Propunerea de reformă a organizării pieței energiei electrice prezentată de Comisie indică în mod clar faptul că investițiile anticipative ar trebui utilizate pentru proiectele de rețea relevante. În același timp, utilizarea lor ar trebui să rămână proporțională cu nevoile.

Investițiile anticipative pot fi relevante, de exemplu, pentru investițiile în rețele offshore adaptate exigențelor viitorului, care să permită extinderea viitoare a rețelelor offshore integrate; pentru zonele cu potențial fotovoltaic onshore ridicat, dar neexploatat, cum ar fi zonele pretabile accelerării proiectelor de producere a energiei din surse regenerabile, stabilite în conformitate cu Directiva privind energia din surse regenerabile (RED); pentru racordările la rețea în porturi în scopul alimentării cu energie electrică la mal sau pentru construirea de rețele inteligente care să sprijine planurile naționale privind infrastructura de încărcare pentru vehiculele electrice, sau planurile municipale pentru instalarea pompelor de căldură.

În completarea activității privind investițiile anticipative desfășurate de Forumul de la Copenhaga²⁸, Comisia, cu sprijinul ACER, al ENTSO-E și al entității OSD UE, precum și în consultare cu părțile interesate relevante în ceea ce privește atât oferta, cât și cererea de energie electrică, va propune, până în T1-2025, **orientări pentru identificarea condițiilor în care ar fi de așteptat, în mod normal, să aibă loc aprobarea investițiilor anticipative**, luând în considerare diferite niveluri de certitudine în materie de dezvoltare a proiectelor și modalitățile de abordare a diferitelor niveluri, de exemplu prin acordarea condiționată a investițiilor anticipative.

Acțiunea 5: Comisia va emite orientări privind repartizarea la nivel transfrontalier a costurilor aferente proiectelor offshore

Rețelele offshore vor fi alcătuite din proiecte de transport radial și hibrid, care vor evolua, transformându-se într-o rețea de tip plasă. Conectarea insulelor energetice și a altor proiecte offshore de mari dimensiuni va aduce societății beneficii importante, care s-ar putea extinde dincolo de frontierele țărilor-gazdă. Acest lucru face dificilă atingerea la un acord cu privire la **repartizarea adecvată a costurilor**, ținând seama de beneficiile pentru consumatori și producători, dar și de incertitudinea inerentă a investițiilor viitoare și a calendarului acestora. Proiectele hibride care interconectează țări și care conectează totodată surse regenerabile offshore se vor confrunta cu particularități suplimentare. În acest sens, va fi necesară, de asemenea, mărirea infrastructurii de transport dinspre regiunile de coastă către regiunile fără ieșire la mare din Europa pentru a debloca un număr mai mare de proiecte eoliene onshore și offshore.

Luând în considerare nevoile de dezvoltare a rețelei offshore, statele membre și autoritățile de reglementare ar trebui să se angajeze în discuții cu privire la principiile colaborării – inclusiv la costuri – încă din etapa de identificare a nevoilor rețelei, pentru a accelera apariția unor noi proiecte transfrontaliere. ENTSO-E ar trebui să dezvolte în continuare instrumente eficiente de modelare pentru a ține seama mai bine de nevoile statelor membre în materie de informații relevante pentru lansarea unor astfel de schimburi. În plus, abordările actuale privind alocarea costurilor ar trebui să ia în considerare noi complexități, cum ar fi proiectele hibride offshore.

²⁸ https://energy.ec.europa.eu/system/files/2023-06/Conclusions%209th%20EIF_13%20June%20FINAL.pdf

Până în **ianuarie 2024**, Comisia va aborda aceste provocări în cadrul unor **orientări menite să sprijine statele membre și ANR-urile** în realizarea unor astfel de activități. Reuniunile specifice cu statele membre la nivel politic și tehnic vor orienta activitatea de repartizare a costurilor. În plus, Comisia va organiza o serie de reuniuni cu statele membre pentru a face schimb de idei și pentru a le sprijini în găsirea de acorduri cu privire la anumite proiecte.

IV. STIMULAREA UNEI UTILIZĂRI MAI EFICACE A REȚELELOR

Din cauza timpului îndelungat de așteptare pentru racordarea la rețea, apar întârzieri mari în ceea ce privește implementarea surselor regenerabile de energie. Aceste întârzieri sunt adesea rezultatul insuficienței informațiilor de care dispun promotorii de proiecte, dar și al modalităților procesului de autorizare. Astfel, asigurarea vizibilității capacităților disponibile ale rețelei contribuie la direcționarea cererilor de racordare către punctele în care acestea pot fi tratate cel mai rapid. Mulți operatori de sistem au pus la dispoziție hărți ale capacității de găzduire a rețelei, dar cu niveluri de claritate și de calitate divergente²⁹. Pe de altă parte, unele administrații au conceput modalități practice de ierarhizare a cererilor sau de descurajare a cererilor abuzive, contribuind astfel la reducerea întârzierilor și a perioadelor de așteptare.

Pentru a îmbunătăți utilizarea rețelelor existente, trebuie abordată problema necunoașterii de către promotorii de proiecte a evoluției rapide a tehnologiilor pentru rețele inteligente și eficiente, inclusiv a tehnologiilor promovate de programul Orizont Europa, a gradului de utilizare a acestora în întreaga Europă și a beneficiilor deja oferite altor proiecte.

În fine, din cauza structurilor tarifare predominante cu accent pe cheltuielile de capital, nu există suficiente stimulente pentru a adopta rețelele inteligente, eficiența rețelelor și tehnologiile inovatoare. Compensarea insuficientă a cheltuielilor de funcționare, care a fost, până în prezent, legată în mare măsură de costurile resurselor umane, nu reflectă în mod adecvat costurile tot mai mari ale digitalizării, ale prelucrării datelor sau ale achizițiilor de flexibilitate.

Acțiunea 6: ENTSO-E și entitatea OSD UE vor conveni asupra unor definiții armonizate pentru capacitatea de găzduire a rețelei disponibilă pentru operatorii de sistem și vor elabora o imagine de ansamblu pentru întreaga UE

Operatorii de sistem ar trebui să furnizeze informații transparente, ușor de înțeles, detaliate și actualizate periodic cu privire la capacitățile de găzduire a rețelei și la volumele cererilor de racordare, în conformitate cu propunerea Comisiei de revizuire a organizării pieței energiei electrice. Autoritățile de reglementare ar trebui să stabilească cadre pentru contractele de racordare non-fermă, acolo unde este cazul.

De la publicarea prezentului plan de acțiune, ENTSO-E și entitatea OSD UE, în cooperare cu Comisia și cu autoritățile de reglementare, ar trebui să depună eforturi în vederea armonizării definițiilor pentru capacitatea disponibilă de găzduire a rețelelor. Acest lucru ar trebui să conducă la o **imagine de ansamblu pentru întreaga UE** a capacităților disponibile de găzduire a rețelelor³⁰, astfel încât noii utilizatori ai rețelei să se poată racorda, împreună cu informații privind volumele de cereri de racordare aflate în curs de prelucrare. O astfel de imagine de ansamblu ar trebui să ia în considerare cartografiile capacității deja efectuate de

²⁹ [Power System of the Future: Keys to delivering capacity on the distribution grid](#) (Sistemul energetic al viitorului: soluții privind furnizarea capacității în rețelele de distribuție), Eurelectric, septembrie 2023.

³⁰ A se vedea exemple la nivel de distribuție în [Spania](#) și în [Republica Cehă](#)

OST și de OSD, atunci când este cazul. Până la jumătatea anului 2025, ENTSO-E și entitatea OSD UE ar trebui să stabilească o imagine de ansamblu pentru întreaga UE, care să le **ofere vizibilitate dezvoltatorilor de proiecte** atunci când își conceptualizează proiectele, cum ar fi proiectele noi în domeniul energiei din surse regenerabile sau cele privind infrastructura de reîncărcare a vehiculelor electrice, și să îi ajute pe dezvoltatori să estimeze riscul întârzierilor în aprobarea cererilor de racordare și, prin urmare, să dispună de previziuni mai clare cu privire la momentul în care proiectele pot începe să genereze venituri. Acest lucru va aduce beneficii noilor proiecte din domeniul energiei din surse regenerabile și al cererii flexibile, cum ar fi stocarea sau vehiculele electrice. Unii operatori de sistem oferă deja această vizibilitate la nivel local. În plus, ENTSO-E și entitatea OSD UE ar trebui să sprijine operatorii de sistem la **digitalizarea și raționalizarea procedurilor pentru cererile de racordare la rețea**, de exemplu prin emiterea de orientări și de recomandări cel târziu până la jumătatea anului 2025.

O astfel de imagine de ansamblu poate **sprijini în continuare ANR-urile** să înțeleagă **unde anume în rețea racordările flexibile** (non-ferme) ar putea fi benefice pentru sistem până la construirea rețelei necesare. În cazul în care dezvoltarea rețelei reprezintă soluția structurală la problema capacității, cadrele de racordare non-fermă ar trebui să fie concepute astfel încât operatorii de sistem să nu întârzie construirea rețelei. În alte cazuri, în care dezvoltarea rețelei ar putea să nu fie o soluție economică, racordările non-ferme ar putea fi considerate drept o soluție pe termen lung³¹.

ANR-urile ar trebui, de asemenea, să ofere un cadru clar pentru a descuraja cererea de racordare, în cazul în care cererea nu este justificată de un proiect solid și nu este suficient angajată de un dezvoltator, sau pentru a descuraja cererile de supracapacități care depășesc ceea ce este necesar pentru proiect, pentru a se evita situația în care rezervarea capacităților de racordare să fie acordată unor proiecte mai puțin susceptibile de a se materializa sau al căror plan principal de afaceri este de a vinde dreptul de racordare, în cazul în care acest lucru este permis. De exemplu, este mai puțin probabil să nu reușească proiectele de producție care au obligații financiare sau care plătesc costurile de racordare la rețea atunci când solicită racordarea.

Acțiunea 7: ENTSO-E și entitatea OSD UE vor promova adoptarea rețelelor inteligente, a eficienței rețelelor și a tehnologiilor inovatoare

Sunt deja disponibile tehnologii comerciale care pot îmbunătăți în mare măsură funcționarea rețelelor de energie electrică, dar acestea nu sunt utilizate suficient³². Totuși, astfel de tehnologii pot duce la scăderea costurilor pentru consumatori prin reducerea pierderilor din rețea³³. Cunoașterea rezervei existente de proiecte în cadrul cărora au fost demonstrate astfel de tehnologii, precum și a beneficiilor cuantificate pe care le-au adus acestea poate oferi argumente clare promotorilor de proiecte care au încă în vedere utilizarea lor. Prin urmare, ar trebui să aibă loc o creștere a vizibilității activelor tehnologice disponibile pentru implementare rapidă, precum și a soluțiilor inovatoare pentru rețelele inteligente și pentru îmbunătățirea eficienței rețelei, cum ar fi determinarea în tip real a puterii maxime care poate circula pe o linie pentru a nu depăși limita termică (*dynamic line rating*, DLR), cablurile

³¹ [CEER Paper on Alternative Connection Agreements](#) (Documentul CEER privind contractele alternative de racordare), CEER, mai 2023

³² [The benefits of innovative grid technologies](#) (Beneficiile tehnologiilor inovatoare de rețea), CurrENT, decembrie 2021.

³³ De exemplu, date fiind nivelurile mai ridicate de tensiune (și intensitatea mai scăzută a curentului), pierderile din rețea sunt mai reduse, în termeni relativi, în rețelele de transport decât în cele de distribuție: aproximativ 0,5 %-3 % în rețelele de transport față de 2 %-14 % în rețelele de distribuție. [Report on Power Losses](#) (Raport privind pierderile de putere), CEER, martie 2020.

superconductoare de temperatură înaltă (*high-temperature superconductor*, HTS), compensatoarele statice sincrone (*static synchronous compensators*, STATCOM), convertoarele de sursă de tensiune (VSC) din sistemele HVDC, întrerupătoarele HVDC sau transformatoarele schimbătoare de fază (*phase shifting transformers*, PST)³⁴.

ENTSO-E și entitatea OSD UE ar trebui să **actualizeze** în comun **Technopedia**³⁵, astfel încât să ofere claritate cu privire la astfel de elemente și să se asigure că sunt acoperite tehnologiile utilizate la nivel european în proiecte-pilot relevante pentru proiectele de **rețele electrice inteligente** și pentru creșterea **eficienței rețelei**, inclusiv tehnologiile dezvoltate în cadrul programului Orizont Europa sau al programului Orizont 2020. Technopedia ar trebui să **informeze cu privire la cazurile de utilizare și la beneficii**, precum și să fie actualizată până la sfârșitul anului 2024 și, ulterior, cel puțin o dată pe an, astfel încât promotorii să poată lua în considerare aceste tehnologii în mod corespunzător la conceptualizarea proiectelor lor, iar autoritățile de reglementare să poată încuraja utilizarea lor de către promotori. Actualizările ar trebui diseminate în cadrul viitoarelor summituri privind rețelele electrice inteligente, organizate cu sprijinul Comisiei și al entității OSD UE.

Pentru a promova în continuare rețelele inteligente, eficiența rețelelor și tehnologiile inovatoare, Comisia va facilita și mai mult elaborarea viitoarelor coduri de rețea privind participarea la piețe a resurselor energetice descentralizate.

Acțiunea 8: În următorul său raport privind tarifele, ACER va recomanda cele mai bune practici legate de promovarea rețelelor inteligente și a tehnologiilor din domeniul eficienței rețelelor prin intermediul elaborării tarifelor, punând accentul pe luarea în considerare a cheltuielilor de funcționare, pe lângă cheltuielile de capital și distribuirea beneficiilor

Rețelele sunt finanțate, de regulă, prin intermediul tarifelor de rețea, completate cu venituri din congestii pentru proiectele transfrontaliere de transport. **Tarifele din rețelele** de transport și de distribuție ar trebui actualizate periodic, ținând seama în mod eficient atât de cheltuielile de funcționare, cât și de cheltuielile de capital, pentru a **lua în considerare evoluția sistemului energetic în direcția decarbonizării** și rolul din ce în ce mai activ al OSD. Este **necesar să se recunoască o creștere a costurilor de funcționare** aferente implementării și exploatării rețelelor noastre, inclusiv în ceea ce privește securitatea fizică și cibernetică. Cerințele în materie de eficiență stimulează operatorii de rețea să reducă costurile și să funcționeze mai eficient³⁶. **ANR-urile ar trebui să revizuiască periodic stabilirea tarifelor de rețea sau metodologiile aferente**, inclusiv modul în care stabilesc stimulente pe termen lung, în care sprijină schimbarea cererii în perioadele de vârf și în care stimulează implementarea tehnologiilor care sporesc eficiența și operabilitatea rețelelor (a se vedea acțiunea anterioară), de exemplu prin scheme de remunerare bazate pe rezultate sau pe performanțe. **Prin urmare, este necesar ca tarifele de rețea să evolueze odată cu sistemul energetic**. Abordările inovatoare, cum ar fi distribuția beneficiilor³⁷, pot contribui la reziliența sistemului energetic, la prețuri accesibile. Unele state membre introduc noi practici,

³⁴ Observatorul tehnologiilor energetice curate: [Smart grids in the European Union](#) (Rețelele inteligente în Uniunea Europeană), Centrul Comun de Cercetare, octombrie 2023.

³⁵ <https://entsoe.eu/Technopedia/>

³⁶ [Report on regulatory frameworks for European energy networks 2022](#) (Raport privind cadrele de reglementare pentru rețelele energetice europene 2022), CEER, ianuarie 2023.

³⁷ [Benefit-based incentive regulation to promote efficiency and innovation in addressing system needs](#) (Reglementarea stimulentei bazate pe beneficii pentru promovarea eficienței și a inovării în ceea ce privește abordarea nevoilor sistemice), *Florence School of Regulation*, iunie 2023.

de exemplu ANR din Italia³⁸ trece, de la o reglementare bazată pe materialul intrat, la prime pentru creșterea capacității de transfer și la stimulente pentru eficiența cheltuielilor de capital și va lua în considerare atât cheltuielile de funcționare, cât și pe cele de capital în 2024. ACER ar trebui să sprijine în continuare ANR-urile, **recomandându-le bune practici în cadrul următorului raport privind tarifele**³⁹, care urmează să fie prezentat în ianuarie 2025, pe baza unor consultări aprofundate cu toate părțile interesate relevante, și, ulterior, să sprijine ANR-urile în ceea ce privește implementarea practicilor respective.

După cum se prevede în Regulamentul privind energia electrică, metodologiile tarifare trebuie să ofere stimulente adecvate, inclusiv pe termen lung, pentru a asigura luarea în considerare a costurilor, care este consolidată printr-o analiză atentă a distribuirii costurilor între producători și consumatori. Acest lucru este deosebit de relevant, având în vedere că dezvoltarea rețelei este determinată din ce în ce mai mult de necesitatea de a conecta zonele în care pot fi produse surse regenerabile de energie, tendință care ar trebui să se reflecte în nivelul corespunzător al taxelor de injectare și de racordare pentru a acoperi costurile aferente.

V. ÎMBUNĂTĂȚIREA ACCESULUI LA FINANȚARE

Finanțarea consolidărilor și a adaptărilor necesare ale rețelei va presupune mobilizarea unor resurse vaste, de aproape cinci sute de miliarde EUR, într-un context în care resursele publice sunt limitate, iar proiectele sunt afectate de inflație și de creșterea ratelor dobânzii. Există, de asemenea, probleme emergente în ceea ce privește ratingul de credit și accesul la capital ale promotorilor de proiecte. Operatorii de rețele, atât la nivel de transport, cât și de distribuție, se confruntă cu o creștere fără precedent a volumului cheltuielilor de capital. De exemplu, amploarea și extinderea rapidă a programului de investiții al unei societăți îi pot afecta ratingul de credit, cu consecințe negative asupra accesului la finanțare. De aceea, este necesar un nou efort pentru identificarea de produse și instrumente de finanțare adaptate pentru a sprijini investițiile în rețele.

Acțiunea 9: Comisia va identifica modele de finanțare adaptate și va consolida dialogul în vederea abordării obstacolelor din calea finanțării private

Pe baza **Dialogului investitorilor privind energia**, Comisia va lansa, până la sfârșitul lui 2023, un **proces consolidat cu investitorii** (inclusiv cu fondurile de pensii), **agențiile de credit, instituțiile financiare, autoritățile de reglementare și operatorii de sistem**, pentru a identifica și a aborda obstacolele din calea finanțării, inclusiv prin credite bancare, prin instrumente bazate pe piață (datorii și capitaluri), prin garanții și prin finanțare mixtă. Având în vedere particularitățile modelelor de afaceri ale operatorilor de sistem, Comisia, cu sprijinul părților interesate relevante, ar trebui să analizeze **instrumentele de finanțare** cu scopul de a oferi soluțiile cele mai potrivite pentru a răspunde nevoilor de investiții, inclusiv garanții sau mecanisme de finanțare similare care să catalizeze finanțarea privată.

Comisia și BEI vor analiza în continuare necesitatea unor instrumente de finanțare pentru a sprijini investițiile în rețele în general, în contextul InvestEU.

³⁸ https://energy.ec.europa.eu/events/9th-energy-infrastructure-forum-2023-06-12_en

³⁹ https://www.acer.europa.eu/Publications/ACER_electricity_network_tariff_report.pdf

Comisia va asigura **coordonarea și sinergiile** dintre această activitate și lucrările relevante privind accesul la finanțare, stabilite în **Planul de acțiune pentru energia eoliană** (acțiunea 8), și alte tehnologii din domeniul energiei din surse regenerabile, pentru a asigura o integrare coerentă a viitorului sistem electroenergetic.

Acțiunea 10: Comisia va spori vizibilitatea oportunităților oferite de programele de finanțare ale UE pentru dezvoltarea rețelelor inteligente și pentru modernizarea rețelelor de distribuție.

Rețelele de distribuție sunt eligibile pentru finanțare în cadrul mai multor instrumente de finanțare ale UE. **Principalele surse de finanțare** sunt fondurile regionale (FEDR), fondurile de coeziune (FC) și Mecanismul de redresare și reziliență (MRR), inclusiv componenta REPowerEU a acestuia. FEDR și FC pot cofinanța dezvoltarea de sisteme energetice inteligente, de rețele și de proiecte privind stocarea. În programele lor operaționale pentru perioada 2021-27, statele membre au alocat până în prezent doar 4,7 miliarde EUR în total, ceea ce a dus la investiții de 6 miliarde EUR. Sumele alocate variază foarte mult de la un stat membru la altul și din cauza faptului că unele state membre au utilizat MRR pentru a sprijini astfel de investiții. Fondul pentru modernizare, finanțat prin intermediul unei părți a veniturilor din EU ETS⁴⁰, și MRR pot contribui la satisfacerea parțială a necesarului de investiții.

În cazul în care își modifică programele operaționale pentru fondurile regionale și de coeziune, **statele membre care au o mare nevoie să își modernizeze rețeaua de distribuție și să implementeze rețele inteligente la nivel local ar trebui să ia în considerare opțiunile disponibile pentru creșterea alocărilor destinate acestui sector.** Comisia va demara, începând cu T1 2024, un proces de colaborare cu statele membre cu privire la oportunitățile de finanțare pentru rețelele de distribuție, inclusiv prin intermediul unei reuniuni speciale la nivel înalt. Comisia va asigura, de asemenea, asistență tehnică specifică în cadrul **Instrumentului de sprijin tehnic**, pentru a ajuta întreprinderile să își pregătească cererile de finanțare, și va colabora cu entitatea OSD UE pentru a-i sensibiliza pe OSD care sunt membri ai entităților respective cu privire la această acțiune.

VI. ACCELERAREA IMPLEMENTĂRII PRIN INTERMEDIUL UNEI PROCEDURI DE AUTORIZARE MAI RAPIDE ȘI AL PARTICIPĂRII PUBLICULUI

Proiectele de infrastructură se confruntă cu proceduri de autorizare complexe și îndelungate, deoarece acoperă distanțe lungi și traversează foarte adesea mai multe jurisdicții. Acest lucru atrage după sine navigarea printre diferite proceduri de autorizare, în mai multe limbi, cu configurații și termene diferite. Unele dintre aceste probleme sunt legate de constrângerile în materie de personal și de digitalizare cu care se confruntă autoritățile competente. Procesul de obținere a autorizațiilor de mediu necesare pentru proiectele transfrontaliere este uneori dificil, în special pentru proiectele care traversează arii naturale protejate sau habitatele anumitor specii, în special în cazul în care cunoștințele despre habitatele și speciile protejate prezente în zonele respective nu sunt complete. În plus, implementarea proiectelor de infrastructură se confruntă frecvent cu preocupări semnificative din partea publicului, care, în

⁴⁰ Fondul pentru modernizare (FM) utilizează o parte din veniturile EU ETS pentru a sprijini investițiile în modernizarea rețelelor energetice în cele 13 de state membre ale UE care au venituri mai reduse. În perioada 2021-20230, 57 miliarde EUR vor fi disponibile în cadrul FM, la un preț estimat al certificatului EU ETS de 75 EUR/tCO₂.

cele mai grave cazuri, pot duce la proceduri judiciare îndelungate. Adesea, nu există suficiente cerințe legislative minime pentru a răspunde preocupărilor comunităților locale afectate de construirea unui proiect în vecinătatea lor, iar ambiția în materie de participare a publicului ar trebui să depășească ceea ce este strict necesar.

Deși oferă soluții la aceste probleme, Regulamentul TEN-E și, mai recent, Regulamentul de urgență (UE) 2022/2577 al Consiliului nu sunt luate încă suficient în considerare.

Acțiunea 11: Comisia va sprijini accelerarea procedurii de autorizare, oferind orientări și sprijin tehnic privind modul de implementare a instrumentelor legislative existente, iar statele membre vor pune în aplicare măsuri de accelerare

Statele membre pot utiliza dispozițiile voluntare în temeiul **Regulamentului de urgență al Consiliului**⁴¹ (articolul 6) și sunt încurajate să transpună rapid **Directiva revizuită privind energia din surse regenerabile (RED)** cu scopul de a accelera dezvoltarea rețelelor de transport și de distribuție necesare pentru integrarea în sistem a surselor regenerabile de energie. Dezvoltarea rețelelor este determinată tot mai mult de necesitatea de a integra în sistem cantități mari de energie din surse regenerabile și, astfel, statele membre ar putea dispune de un potențial important pentru a desemna zone speciale de infrastructură, în conformitate cu regulamentul și, respectiv, cu directiva.

Platforma autorităților naționale competente responsabile cu autorizarea, înființată în 2022, s-a dovedit a fi un forum util pentru schimbul de bune practici și pentru furnizarea de clarificări și de sprijin orientativ. Activitatea platformei va fi intensificată. În special, va fi organizată o **reuniune ministerială** specială pentru a se asigura **orientarea politică** în vederea abordării problemelor identificate în materie de autorizare. Ca sprijin suplimentar, Comisia va **efectua** în 2024 **un studiu** de evaluare a punerii în aplicare a dispozițiilor în materie de autorizare din Regulamentul TEN-E. Acest lucru va permite în special identificarea și diseminarea **celor mai bune practici**. Pe baza constatărilor studiului, **statele membre ar trebui să identifice măsurile specifice** care trebuie luate în vederea accelerării regimurilor lor de autorizare. Comisia va sprijini această evaluare și punerea sa în aplicare prin intermediul Platformei autorităților naționale competente responsabile cu autorizarea.

Comisia va colabora cu ministerele relevante și cu autoritățile responsabile cu autorizarea, inclusiv în contextul Convenției primarilor, pentru a **disemina și a sprijini aplicarea** dispozițiilor RED III, ale **Regulamentului de urgență al Consiliului și ale Directivei revizuite privind energia din surse regenerabile** în ceea ce privește **rețelele de distribuție**. În plus, Platforma autorităților naționale competente va continua schimbul de informații cu privire la particularitățile procedurii de autorizare a rețelelor electrice inteligente, cu scopul de a raționaliza procedurile respective.

Cel târziu până la jumătatea anului 2025, având în vedere obstacolele în materie de autorizare întâmpinate de proiectele de infrastructură energetică, Comisia va **oferi orientări** cu privire la desemnarea zonelor speciale de infrastructură pentru proiectele de rețea necesare pentru integrarea surselor regenerabile de energie, astfel cum se prevede în Directiva revizuită privind energia din surse regenerabile. Comisia va **actualiza**, până în T4 2024, dacă este necesar, **orientările** existente privind raționalizarea evaluărilor impactului asupra mediului

⁴¹ [Regulamentul \(UE\) 2022/2577 al Consiliului din 22 decembrie 2022 de stabilire a unui cadru pentru accelerarea implementării energiei din surse regenerabile](#), JO L 335, 29.12.2022, p. 36.

pentru PIC⁴² și PIR, precum și ghidul privind infrastructurile de transport al energiei și legislația UE privind natura⁴³, după caz, pentru a le adapta la cadrele legislative revizuite ale TEN-E și RED și la dispozițiile acestora referitoare la raționalizarea procedurii de autorizare.

În cele din urmă, începând din 2024, Comisia va sprijini digitalizarea procedurilor de autorizare pentru proiectele de rețea prin intermediul **Instrumentului de sprijin tehnic (IST)**. Regulamentul privind IST⁴⁴ prevede că statele membre pot primi, fie prin intermediul proiectelor de sine stătătoare, fie prin intermediul proiectelor multinaționale, expertiză tehnică pentru accelerarea procedurilor de autorizare. Statele membre sunt încurajate să utilizeze IST pus la dispoziție de Comisie pentru a-și moderniza sistemele de gestionare a cererilor pentru procedurile de autorizare și de racordare, de exemplu prin digitalizare. În plus, după cum s-a anunțat în Planul de acțiune european pentru energia eoliană⁴⁵, până la sfârșitul anului, Comisia va lansa un **instrument online specific pentru a sprijini statele membre**, printre altele, prin oferirea de răspunsuri la întrebările practice frecvente adresate de statele membre cu privire la punerea în aplicare a dispozițiilor revizuite în materie de autorizare.

Acțiunea 12: Comisia va lansa un pact de angajament pentru implicarea timpurie, regulată și semnificativă a părților interesate și pentru acordarea de sprijin în materie de reglementare

Cuantificarea și monetizarea evitării cu succes a conflictelor și a întârzierilor pot fi dificile într-un cadru de reglementare complex pentru construirea unei infrastructuri care traversează mai multe jurisdicții și competențe. Deși promotorii de proiecte partajează și promovează cele mai bune practici, este necesar să se consolideze cadrul de implicare a părților interesate, într-un efort regulat și colectiv de atenuare a impactului asupra comunităților și a naturii, redistribuind totodată beneficiile către comunități și îmbunătățind protecția naturii.

Pentru a aborda opoziția publică potențială și pentru a asigura cel mai înalt standard în ceea ce privește implicarea părților interesate, Comisia va lansa, cu ocazia ediției din 2023 a Zilelor PIC în domeniul energiei, un pact de angajament cu statele membre, cu ANR-urile, cu operatorii de sistem și cu societatea civilă pentru implicarea timpurie, regulată și semnificativă a părților interesate și necesitatea unui sprijin adecvat în materie de reglementare (a se vedea anexa II).

VII. CONSOLIDAREA LANȚURILOR DE APROVIZIONARE ÎN DOMENIUL REȚELELOR

Industria UE este lider mondial în producția de componente pentru sistemele electrice, cum ar fi cablurile și stațiile electrice HVDC, elemente fundamentale pentru realizarea ambițiilor offshore ale UE.

Cu toate acestea, promotorii de proiecte în domeniul rețelelor atrag atenția asupra termenelor tot mai lungi, uneori de câțiva ani, pentru achiziționarea anumitor componente de rețea, chiar

⁴² [Streamlining environmental assessment procedures for energy infrastructure Projects of Common Interest \(PCIs\)](#) [Raționalizarea procedurilor în cazul evaluării de mediu pentru proiectele de interes comun (PIC) în domeniul infrastructurii energetice], Comisia Europeană, 2013.

⁴³ [Ghid privind infrastructurile de transport al energiei și legislația UE privind natura](#), Comisia Europeană, 2018.

⁴⁴ [Regulamentul \(UE\) 2021/240 de instituire a unui Instrument de sprijin tehnic](#), JO L 57, 18.2.2021, p. 1.

⁴⁵ COM(2023) 669 final [Planul de acțiune european pentru energia eoliană](#)

și pentru cele mai urgente proiecte de interes comun, inclusiv din cauza ofertei limitate de anumite componente sau a creșterii prețurilor la materiile prime. În același timp, producătorii din UE se confruntă cu obstacole care îi împiedică să beneficieze de economii de scară din cauza divergențelor dintre caracteristicile produselor. Creșterea puternică a cererii globale de tehnologii în domeniul rețelelor de energie electrică ar putea duce la o creștere și mai mare a termenelor de execuție. Prin urmare, capacitatea de producție a UE urmează să crească în mod semnificativ, în timp ce parteneriatul UE va consolida și mai mult lanțurile valorice.

Creșterea concurenței la nivel mondial pe piața cablurilor și sistemelor HVDC și HVAC, care sunt încă furnizate în principal la nivel intern în Europa, este foarte pozitivă, dacă se creează condiții de concurență echitabile. Pentru a promova reziliența sistemului energetic, este necesar să se acorde o atenție deosebită asigurării unor condiții de concurență echitabile care să nu permită practici comerciale neloiale.

În plus, trebuie să se asigure faptul că nu apar riscuri în materie de securitate. Cu toate acestea, dependența de furnizori din țări terțe, în special din țări care nu sunt alinate la valorile și pozițiile UE, pentru a răspunde nevoilor critice ale UE în materie de infrastructură energetică poate prezenta riscuri în materie de securitate⁴⁶ – atât în mod direct, în ceea ce privește securitatea cibernetică⁴⁷, cât și în ceea ce privește posibila utilizare ca armă a unor astfel de dependențe din cadrul lanțurilor de aprovizionare.

Dependența de furnizorii din țări terțe cu grad ridicat de risc pentru componentele critice poate crea vulnerabilități cibernetice pentru rețea, inclusiv în ceea ce privește liniile de interconectare cu țări terțe. Directiva privind securitatea rețelelor și a sistemelor informatice (NIS 2)⁴⁸ impune entităților din sectorul energetic să ia măsuri de securitate în ceea ce privește lanțurile lor de aprovizionare, ca parte a măsurilor de gestionare a riscurilor în materie de securitate cibernetică. Viitorul act legislativ privind reziliența cibernetică, aflat în prezent în curs de negociere de către colegiitori, va spori considerabil securitatea lanțurilor de aprovizionare, prin faptul că impune asigurarea securității cibernetice încă din etapa proiectării pentru produsele hardware și software cu caracteristici digitale care intră pe piața UE, precum și obligația producătorilor de a asigura conformitatea cu cerințele de securitate cibernetică pe parcursul întregului ciclu de viață al produsului.

În plus, operatorii de rețea din UE se confruntă cu provocări în ceea ce privește obținerea unui acces suficient la materii prime precum cuprul sau oțelul. Având în vedere obiectivele ambițioase de implementare, stimularea capacităților de producție internă și diversificarea aprovizionării cu materii prime și componente-cheie vor trebui realizate la nivel intern și, respectiv, prin intermediul acordurilor sau parteneriatelor UE cu țări terțe fiabile. Legea privind materiile prime critice va contribui la asigurarea faptului că Europa îndeplinește aceste obiective, inclusiv prin producția internă și prin parteneriate strategice. Comisia lucrează în prezent la asigurarea accesului la materii prime critice și strategice. Acordurile de liber schimb și alte acorduri bilaterale care vizează lanțurile de aprovizionare cu energie, materii prime și tehnologii curate, precum și strategia „Global Gateway”, vor contribui, de asemenea, la realizarea acestui obiectiv.

De asemenea, ar trebui subliniat faptul că proiectele de interconectare electrică cu țări terțe, cum ar fi PIR, care vizează exportul unor cantități semnificative de energie electrică din surse

⁴⁶ [Directiva \(UE\) 2022/2557 privind reziliența entităților critice](#)

⁴⁷ [Recomandarea \(UE\) 2019/553 a Comisiei din 3 aprilie 2019 privind securitatea cibernetică în sectorul energetic](#)

⁴⁸ [Directiva \(UE\) 2022/2555 privind măsuri pentru un nivel comun ridicat de securitate cibernetică în Uniune](#)

regenerabile către UE nu ar trebui să creeze noi dependențe în ceea ce privește securitatea aprovizionării cu energie.

În fine, lipsa de lucrători calificați afectează nevoile tot mai mari de personal ale operatorilor de sisteme de transport și de distribuție, ale producătorilor de cabluri HVDC și ale altor furnizori de sisteme electrice. Aceasta include necesitatea de a dobândi și alte competențe digitale și tehnologice avansate, cum ar fi automatizarea, controlul, volumele mari de date și analiza avansată, pentru a detecta și a controla provocările cu care se confruntă rețelele, precum și pentru a dezvolta tehnologiile necesare⁴⁹.

Nevoile importante menționate anterior în ceea ce privește lanțurile de aprovizionare reziliente și eficiente pentru producția de rețele au fost abordate în propunerea de regulament privind industria „zero net” (tehnologiile din domeniul rețelelor sunt propuse printre tehnologiile „zero net” strategice, iar academiile „zero net” abordează provocările în materie de competențe) și în Planul de acțiune european pentru energia eoliană (creșterea nivelului de certitudine în ceea ce privește cererea de rețele prin instituirea unei platforme digitale a UE pentru planificarea licitațiilor de energie eoliană și prin angajamente naționale). Adoptarea și punerea în aplicare rapidă a Regulamentului privind industria „zero net” va permite sprijinirea unui lanț de aprovizionare rezilient pentru rețele, în special prin autorizarea mai rapidă a noilor capacități de producție, prin creșterea forței de muncă calificate și prin licitații publice și de altă natură, concepute în mod corespunzător.

Industria UE dispune și de alte instrumente de asigurare a respectării legislației, puse la dispoziție de Comisie, pentru a promova condiții de concurență echitabile, pentru a combate practicile comerciale neloiale⁵⁰ sau pentru a remedia asimetriile dintre UE și țările terțe cu privire la deschiderea pieței în sectoarele achizițiilor publice (Instrumentul pentru achiziții publice internaționale). De asemenea, în ceea ce privește riscurile legate de securitate și de ordinea publică, Regulamentul UE privind examinarea investițiilor străine directe (ISD)⁵¹ permite evaluarea riscurilor în materie de securitate pentru ISD. În plus, acordurile comerciale ale UE sunt orientate către promovarea investițiilor în energia din surse regenerabile, inclusiv prin accesul la rețelele energetice, în scopul diversificării surselor de aprovizionare și al facilitării accesului pe piață în țările terțe, menținând totodată securitatea aprovizionării.

Acțiunile specifice suplimentare și complementare din prezentul plan de acțiune vor sprijini îmbunătățirea în continuare a lanțurilor de aprovizionare ale rețelelor. Eforturile de aliniere a modelelor de produse la nivelul întregii UE ar permite furnizorilor să se concentreze asupra furnizării de cantități, în loc să utilizeze timp și resurse umane în proiectarea și fabricarea unor modele adaptate. Aceste alinieri ar servi nu numai la îmbunătățirea accesului furnizorilor la piața internă, ci și la creșterea concurenței, la reducerea costurilor și la sporirea producției industriale cu aceleași capacități de producție.

Acțiunea 13: ENTSO-E și entitatea OSD UE vor colabora cu furnizorii de tehnologie pentru a elabora specificații tehnologice comune și pentru a îmbunătăți vizibilitatea

⁴⁹ [Skills needs developments, vocational education and training systems in the changing electricity sector](#), (Evoluția nevoilor în materie de competențe, sistemele de educație și formare profesională într-un sector energetic în schimbare), Sindicatul european industriAll, Federația Europeană a Sindicatelor din Serviciile Publice (EPSU) și Eurelectric, cu sprijin din partea UE.

⁵⁰ A se vedea recenta deschidere a unei anchete comerciale cu privire la cablurile din fibre optice, in JO C2023/891 [Aviz de deschidere privind importurile de cabluri din fibre optice](#)

⁵¹ Regulamentul (UE) 2019/452 de stabilire a unui [cadru pentru examinarea investițiilor străine directe în Uniune](#)

rezervei de proiecte în domeniul rețelelor, cu scopul de a facilita investițiile în capacitatea de producție și în securitatea lanțurilor de aprovizionare

Standardele care vizează întregul lanț valoric al rețelelor și echipamentelor electrice sunt esențiale pentru garantarea siguranței și a securității instalațiilor electrice, pentru facilitarea securității lanțurilor de aprovizionare, pentru interoperabilitate, pentru facilitarea investițiilor în rețeaua de energie electrică, pentru reducerea costurilor și, deci, pentru accelerarea implementării și a modernizării.

Ca primă necesitate iminentă, caietele de sarcini actuale ale OST pentru producătorii de rețele sunt adesea foarte personalizate, ceea ce înseamnă că eforturile și resursele lanțului de aprovizionare trebuie utilizate pentru soluționarea unor cereri speciale de proiectare pentru practic fiecare OST din Europa. Colaborarea dintre operatorii de sisteme de transport în vederea ajungerii la un acord cu privire la cererile comune de specificații ar reduce costurile, ar accelera livrarea proiectelor, ar mări volumul de producție cu ajutorul instalațiilor de producție deja existente pe care furnizorii le pot produce și ar îmbunătăți accesul furnizorilor din întreaga UE la alte piețe din Europa. La inițiativa programului Orizont Europa al UE⁵² și, în unele cazuri, al unor OST⁵³, au fost realizate primele încercări de a conveni asupra unor cerințe comune, deși acestea sunt încă puse în aplicare în moduri divergente de către diferiți OST. Necesitatea de a colabora în continuare în această privință și de a raționaliza specificațiile a fost subliniată de ENTSO-E în discuțiile din cadrul evenimentului la nivel înalt privind „Viitorul rețelelor noastre”⁵⁴.

Comisia va solicita **organizațiilor de standardizare europene (OSE)** să elaboreze un acord de grup de lucru, implicând toate părțile interesate relevante (**ENTSO-E, OST și producătorii**), cu privire la **specificațiile comune ale produselor**, care ar trebui convenite până la sfârșitul anului 2024. Aceste specificații ale produselor **ar trebui să fie implementate de OST** din întreaga UE **în cadrul propriilor achiziții publice**, iar autoritățile de reglementare ar trebui să îi încurajeze în elaborarea tarifelor. Activitatea ar trebui să fie strâns coordonată cu grupul de lucru privind sistemul de energie electrică verde al **Forumului la nivel înalt privind standardizarea europeană**. În viitor, dacă se consideră necesar, acest lucru ar putea fi un prim pas către elaborarea specificațiilor tehnice și, în ultimă instanță, a standardelor UE pentru întregul lanț valoric al rețelelor de energie electrică.

În cooperare cu componenta de lucru a OSE menționată anterior, Forumul la nivel înalt va identifica lacunele în materie de standardizare și va propune o foaie de parcurs până în T1 2024. Accentul se va pune pe aspecte strategice bazate pe tendințele actuale ale pieței și ale întreprinderilor, inclusiv pe constrângerile geopolitice, pe impactul asupra întreprinderilor europene și pe facilitarea comerțului mondial.

ENTSO-E și entitatea OSD UE, împreună cu operatorii de rețele, ar trebui să instituie, până în T4 2024, mecanisme de **asigurare a unei vizibilități sporite pentru producători în cadrul viitoarelor lor planuri de achiziții de echipamente și sisteme** la toate nivelurile de tensiune. Această acțiune ar putea ajuta producătorii de tehnologii de rețea să își pregătească mai bine capacitățile de producție și forța de muncă calificată și/sau să planifice sloturi de producție pentru a răspunde nevoilor de extindere a rețelei. Ca urmare, ar putea fi evitate potențialele blocaje de la nivelul lanțurilor de aprovizionare cu tehnologie. Această acțiune ar

⁵² <https://interopera.eu/>

⁵³ De exemplu, Programul 2GW al TenneT pentru rețele offshore (<https://www.tennet.eu/about-tennet/innovations/2gw-program>)

⁵⁴ [Concluziile](#) evenimentului ENTSO-E privind „Viitorul rețelelor noastre”, sesiunea 3 pe tema „Oameni și achiziții”.

trebui să se inspire din platforma digitală interactivă a UE pe care va fi publicată planificarea licitațiilor din statele membre, astfel cum s-a anunțat în Planul de acțiune al UE pentru energia eoliană.

Acțiunea 14: Comisia va promova cerințe tehnice comune pentru racordarea instalațiilor de producție și de consum

Specificațiile stabilite pentru racordarea noilor proiecte de consum și de producție au implicații importante asupra proiectării produselor și asupra cerințelor aferente acestora. În prezent, aceste cerințe tehnice sunt profund divergente la nivel european, ceea ce îi obligă pe producători să se adapteze la astfel de cereri la nivel local și le îngreunează accesul la piața unică a UE. Până în 2025, Comisia va evalua și va propune măsuri de promovare a cerințelor tehnice comune în cadrul revizuirilor codurilor de rețea privind cerințele aplicabile producătorilor și al codului privind racordarea instalațiilor de consum, pentru a se asigura că producătorii pot beneficia pe deplin de accesul la piața unică.

6. CONCLUZII

Rețelele electrice reprezintă o adevărată poveste de succes europeană din perspectiva integrării, a cooperării și a sprijinului reciproc. Având în vedere rolul indispensabil al rețelelor de energie electrică în cadrul tranziției energetice, este extrem de important să se asigure instituirea stimulentei adecvate și reducerea la minimum a barierelor și a riscurilor nejustificate. Modernizarea rețelelor, extinderea lor și transformarea lor în rețele inteligente sunt extrem de necesare atât la nivelul transportului, cât și, din ce în ce mai mult, la nivelul distribuției, pentru realizarea tranziției energetice în toate sectoarele economice. Rețelele trebuie să fie pregătite pentru noile nevoi sistemice, în special prin integrarea surselor regenerabile de energie și a cererii flexibile. Aceste provocări care afectează dezvoltarea rețelelor se traduc prin nevoi uriașe de investiții, care se vor ridica la cinci sute de miliarde EUR până în 2030.

Acest plan de acțiune pentru rețelele europene identifică o serie de măsuri interconectate care pot fi finalizate în următoarele 18 luni pentru a oferi un cadru adecvat de investiții pentru rețele. De exemplu, planificarea fiabilă și de înaltă calitate a rețelelor, împreună cu un cadru favorabil pentru investiții anticipative în zonele cu planuri ferme de instalare a energiei din surse regenerabile, a electromobilității sau a pompelor de căldură, împreună cu proceduri simplificate de autorizare pentru respectivele proiecte din domeniul rețelelor pot mări în mod substanțial capacitățile rețelelor de a găzdui noi surse regenerabile de energie și noi surse de flexibilitate pentru sistem.

Deși ar trebui demarate conform calendarului propus de organizațiile corespunzătoare, acțiunile identificate nu pot produce efecte depline decât în condițiile unui angajament ferm și pe termen lung al tuturor actorilor relevanți, publici și privați, de a colabora la implementarea lor. Numai prin colaborare va fi posibil să menținem impulsul necesar și să ne pregătim rețelele pentru a face față provocărilor.

Din acest motiv, Comisia va institui, în cadrul Forumului de la Copenhaga privind infrastructura energetică, o platformă specială, în colaborare cu statele membre, ACER, ENTSO-E, entitatea OSD UE, BEI, producători și ONG-uri, pentru a monitoriza periodic progresele înregistrate și pentru a raporta în cadrul reuniunii anuale a forumului cu privire la punerea în aplicare a prezentului plan de acțiune.

ANEXA I – REZUMATUL PLANULUI DE ACȚIUNE PENTRU REȚELELE EUROPENE

CATEGORIE	ACȚIUNI	CALENDAR
Accelerarea implementării proiectelor interes comune (PIC) și dezvoltarea de proiecte noi	1. Comisia, statele membre și OST vor consolida sprijinul pentru pregătirea, implementarea rapidă și finanțarea PIC și PIR	Începând cu 2024
Îmbunătățirea planificării pe termen lung a rețelelor pentru a integra un procent mai mare de surse regenerabile de energie și pentru a asigura creșterea electrificării	2. ENTSO-E va consolida planificarea descendentă până în 2050, integrând identificarea nevoilor sistemelor offshore și onshore și ținând seama într-o măsură mai mare de hidrogen 3. Entitatea OSD UE va sprijini planificarea rețelei OSD prin cartografierea existenței și a caracteristicilor planurilor de dezvoltare a rețelei de distribuție	Începând cu T1 2024 Jumătatea anului 2024
Introducerea unor stimulente de reglementare pentru construirea unor rețele orientate spre viitor	4. Comisia va propune principii directe care să identifice condițiile în care ar trebui acordate investițiile anticipative în proiectele de rețea 5. Comisia va emite orientări privind repartizarea la nivel transfrontalier a costurilor aferente proiectelor offshore	T1 2025 Jumătatea anului 2024
Stimularea unei utilizări mai eficiente a rețelelor	6. ENTSO-E și entitatea OSD UE vor conveni asupra unor definiții armonizate pentru capacitatea disponibilă de găzduire a rețelelor pentru operatorii de sistem și vor stabili o imagine de ansamblu pentru întreaga UE 7. ENTSO-E și entitatea OSD UE vor promova adoptarea rețelelor inteligente, a eficienței rețelelor și a tehnologiilor inovatoare 8. În următorul său raport privind tarifele, ACER va recomanda cele mai bune practici legate de promovarea rețelelor inteligente și a tehnologiilor din domeniul eficienței rețelelor prin intermediul elaborării tarifelor, punând accentul pe luarea în considerare a cheltuielilor de funcționare, pe lângă cheltuielile de capital și distribuirea beneficiilor	De la adoptare T4 2024 T1 2025
Îmbunătățirea accesului la finanțare	9. Comisia va identifica modele de finanțare personalizate și va consolida dialogul pentru a aborda obstacolele din calea finanțării 10. Comisia va spori vizibilitatea oportunităților oferite de programele de finanțare ale UE pentru dezvoltarea rețelelor inteligente și pentru modernizarea rețelelor de distribuție.	De la adoptare Începând cu T1 2024
Accelerarea implementării prin intermediul unei proceduri de autorizare mai rapide și al participării publicului	11. Comisia va sprijini accelerarea procedurii de autorizare, oferind orientări și sprijin tehnic privind modul de implementare a instrumentelor legislative existente, iar statele membre vor pune în aplicare măsurile de accelerare 12. Comisia va lansa un pact de angajament pentru implicarea timpurie, regulată și semnificativă a părților interesate și pentru acordarea de sprijin în materie de reglementare	2024-25 De la adoptare

Consolidarea lanțuri de aprovizionare ale rețelelor	13. ENTSO-E și entitatea OSD UE vor colabora cu furnizorii de tehnologie pentru a elabora specificații tehnologice comune și pentru a îmbunătăți vizibilitatea rezervei de proiecte în domeniul rețelelor, pentru a facilita investițiile în capacitatea de producție și în securitatea lanțurilor de aprovizionare 14. Comisia va promova cerințe tehnice comune pentru racordarea instalațiilor de producție și de consum	T4 2024 Până în 2025

ANEXA II – UN PACT DE ANGAJAMENT

Asigurarea implicării timpurii, regulate și semnificative a părților interesate în dezvoltarea rețelelor

Piatra de temelie a tranziției noastre energetice și a redresării noastre economice va fi un sistem electroenergetic în cadrul căruia contribuția energiei din surse regenerabile se va ridica la aproximativ jumătate din producție în 2030 și care va fi complet decarbonizat cu mult înainte de 2050. Vom implementa capacitatea de energie din surse regenerabile într-un ritm de multe ori mai rapid decât în prezent; în acest scop vom avea nevoie de o infrastructură europeană integrată și interconectată. Prin urmare, accelerarea dezvoltării rețelelor electrice în paralel cu extinderea masivă a energiei din surse regenerabile este esențială pentru ca Europa să își atingă ambițiile în materie de securitate energetică și de climă.

Niciunul dintre aceste elemente nu poate fi realizat în mod izolat sau în detrimentul protecției mediului și a habitatelor noastre cele mai vulnerabile. Regulamentul TEN-E revizuit va continua să servească drept cadru orientativ pentru identificarea și construirea proiectelor de interes comun (PIC), dacă și acolo unde este necesar, pentru a conecta cererea și oferta în întreaga Europă. Procesele decizionale, fie cele din etapa de selecție a etichetei PIC, fie cele ulterioare, din timpul proiectării și al construcției pe teren, au fost consolidate pentru a fi mai favorabile incluziunii, mai transparente și mai responsabile în raport cu opiniile și cu nevoile comunităților afectate de construcție. Deși promotorii de proiecte partajează și promovează cele mai bune practici, apar în continuare întârzieri care afectează dezvoltarea rețelelor, atât la nivel de transport, cât și la nivel de distribuție, din cauza neacceptării de către comunitățile afectate de proiectele de infrastructură energetică. Cuantificarea și monetizarea beneficiilor unei implicări de succes a părților interesate și ale evitării întârzierilor pot fi dificile într-un cadru de reglementare complex pentru construirea unei infrastructuri care traversează mai multe jurisdicții și competențe. Este necesar să se consolideze cadrul de implicare a publicului într-un efort colectiv regulat și semnificativ, care să valorifice încrederea și participarea la dezvoltarea rețelei, să atenueze impactul asupra comunităților și a naturii, să redistribuie beneficiile și să îmbunătățească protecția naturii.

În comunicarea sa intitulată „Rețele, veriga lipsă: un plan de acțiune al UE pentru rețele”, Comisia anunță lansarea unui *pact de angajament pentru a asigura implicarea timpurie, regulată și semnificativă a părților interesate în dezvoltarea rețelelor*, împreună cu statele membre, cu ACER, cu autoritățile naționale de reglementare, cu ENTSO-E, cu operatorii de sisteme de transport, cu entitatea OSD UE, cu operatorii de sisteme de distribuție, cu promotorii de proiecte și cu societatea civilă, solicitând:

1. conceperea și realizarea unor campanii de comunicare la nivel național și european cu privire la rolul-cheie al rețelelor de transport și de distribuție ca factori favorizanți ai tranziției energetice;
2. un efort comun de cooperare între autoritățile naționale și locale pentru a asigura punerea în aplicare eficace a dispozițiilor privind autorizarea proiectelor din domeniul rețelelor și al energiei din surse regenerabile, precum și a celor mai bune practici adoptate și/sau recomandate la nivel local, național și la nivelul UE;
3. un angajament din partea statelor membre de a-și consolida implicarea în cadrul forurilor de cooperare regională, cum ar fi grupurile la nivel înalt instituite, pentru a

accelera punerea în aplicare a PIC, acordând prioritate celor mai mature și mai concrete. Această activitate va implica operatorii de sisteme de transport și promotorii de proiecte, precum și autoritățile naționale de reglementare și părțile interesate;

4. un dialog deschis între ministere, autoritățile de reglementare și operatorii de sisteme de transport și de distribuție cu privire la sprijinul adecvat în materie de reglementare pentru activități timpurii, regulate și semnificative de implicare a părților interesate, pe baza unor capitole specifice privind implicarea părților interesate, care să însoțească planurile de investiții în rețele;
5. asigurarea condițiilor organizatorice necesare în rândul tuturor părților implicate în procedurile de autorizare sau de participare a părților interesate, aliniată la nevoile semnificative în materie de implementare a rețelelor.

Comisia va colabora îndeaproape cu toate părțile care aderă la Pactul de angajament în cadrul forurilor de cooperare corespunzătoare legate de rețele, cum ar fi Zilele PIC în domeniul energiei, Forumul privind infrastructura energetică (Forumul de la Copenhaga) și Platforma autorităților naționale competente (platforma ANC), pentru a sprijini punerea în aplicare a celor patru piloni ai pactului. În cadrul acestor foruri, Comisia va monitoriza, de asemenea, progresele înregistrate de aceste inițiative și va promova schimbul de practici care inspiră eforturi suplimentare din partea tuturor actorilor în vederea dezvoltării și a susținerii proceselor de implicare capabile să facă față provocării în materie de rețele cu care se confruntă UE.

Comisia invită statele membre, autoritățile naționale de reglementare, operatorii de sisteme de transport și de distribuție, promotorii de proiecte și societatea civilă să se alătore *Pactului de angajament* și să contribuie, prin acțiunile lor colective, la crearea unui cadru favorabil pentru *implicarea timpurie, regulată și semnificativă a părților interesate în dezvoltarea rețelelor*.